

MONETĀRAIS BIĻETENS 2009

4

Statistikā informācija apliecina tautsaimniecības ārējās un iekšējās nesabalansētības mazināšanos, strauji sarūkot inflācijai un uzlabojoties ārējās tirdzniecības bilancei. Tomēr pasaulē zemā ekonomiskā aktivitāte un krītošais iekšzemes pieprasījums paātrinājis lejupslīdi ražošanas un pakalpojumu jomā – saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes ātro novērtējumu iekšzemes kopprodukts 2009. gada 1. ceturksnī bija par 18% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Lai gan lēnāk nekā iepriekšējos mēnešos, tomēr turpinājās bezdarba līmeņa kāpums (aprīlī – līdz 11.0%). Nodokļu ieņēmumu kritums, vienlaikus augot izdevumiem, palielināja budžeta deficītu. Ekonomisko aktivitāti kavēja joprojām vērojamā kreditēšanas tempa palēnināšanās, tomēr aprīlī mērena noguldījumu atlikuma kāpuma un stabila skaidrās naudas pieprasījuma dēļ atjaunojās kopējā naudas piedāvājuma pieaugums.

Martā saglabājās strauja ražošanas lejupslīde apstrādes rūpniecībā – pēc darbadienu skaita izlīdzinātais produkcijas fiziskā apjoma indekss salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka par 26.6%. Savukārt mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmajās cenās martā samazinājās par 27.3% (pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati). Stabilāka situācija bija kravu transporta pakalpojumu jomā. Kravu apgrozījums Latvijas ostās aprīlī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 0.7%, savukārt dzelzceļa kravu apgrozījums samazinājās tikai par 0.9%.

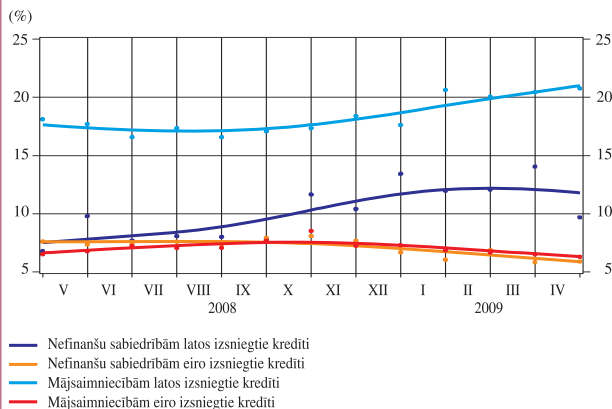
Aprīlī patēriņa cenas saruka par 0.4% un turpinājās gada inflācijas kritums (līdz 6.2%). Arvien vairāk samazinoties iedzīvotāju ienākumiem, iekšzemes pieprasījums turpināja sarukt, palielinot mazumtirgotāju konkurenci. Tāpēc patēriņa cenas salīdzinājumā ar martu samazinājās lielākajā daļā preču un pakalpojumu grupu, īpaši nozīmīgi (par 1.7%) krītošās pārtikas preču cenām. Vienlaikus krasi (par 5.3%) pieauga medikamentu cenas, palielinot ietekmi bija arī tabakas izstrādājumu un degvielas cenu kāpumam. Patēriņa cenu gada pamatinflācija saruka līdz 3.9%.

Aprīlī valsts konsolidētajā kopbudžetā bija 190.8 milj. latu deficīts (uzkrātais deficīts no gada sākuma – 332.8 milj. latu; 2009. gada pirmajos četros mēnešos deficīts bija gada valsts pamatbudžetā, gan valsts sociālās apdrošināšanas budžetā, savukārt pašvaldību konsolidētajā budžetā saglabājās pārpalikums). Valsts konsolidētā kopbudžeta bilances pasliktināšanās aprīlī noteica ieņēmumu sarukums (par 24.7%) un izdevumu pieaugums (par 15.9%). Būtiski samazinājās nodokļu ieņēmumi visās nodokļu grupās, visnozīmīgāk sarūkot uzņēmumu ienākuma nodokļa (par 84.9%), pievienotās vērtības nodokļa (par 26.9%) un iedzīvotāju ienākuma nodokļa (par 15.5%) ieņēmumiem. Savukārt izdevumu palielinājumu aprīlī galvenokārt noteica veiktie subsīdiju un dotāciju maksājumi (pieaugums – 70.3%). Nozīmīga ietekme bija arī sociālo pabalstu izdevumu kāpumam (26.2%) un procentu izdevumu pieaugumam (84.7%).

Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds aprīlī palielinājās par 143.2 milj. latu (līdz 3 119.0 milj. latu; kāpumu noteica valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju emisija). Valdības ārējais parāds gandrīz nemainījās.

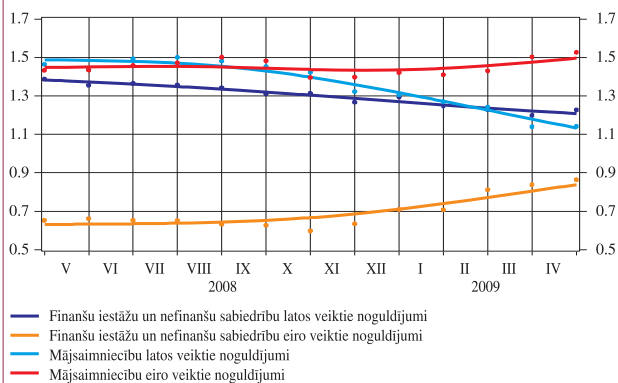
Kreditēšanas gada kāpuma temps aprīlī samazinājās līdz 4.3% (t.sk. nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps – attiecīgi līdz 9.2% un 1.3%). Residentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums aprīlī saruka par 115.9 milj. latu jeb 0.8%, nozīmīgāk samazinoties finanšu

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM NO JAUNA IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES

REZIDENTU VEIKTIE NOGULDĪJUMI

(perioda beigās; mljrd. latu)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2009	
	III	IV
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	-23.4	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.2	-0.4
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	13.5	12.5
Gada (%)	8.2	6.2
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	4.8	3.9
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	116 768	123 127
Bezdarba līmenis	10.7	11.0
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance (mlj. latu)	-142.1	-332.8
Ārējā tirdzniecība (mlj. latu)		
Eksports	288.0	*
Imports	412.6	*
Bilance	-124.6	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

iestādēm un nefinanšu sabiedrībām, bet mazāk (par 0.4%) – mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumam. Samazinoša ietekme bija komerc kredīta un hipotēku kredīta atlikuma sarukumam (attiecīgi par 3.4% un 0.8%), savukārt patēriņa kredīta atlikums kritās tikai par 0.2%, bet industriālā kredīta atlikums gandrīz nemainījās. Latos izsniegto kredītu atlikums saruka par 45.3 milj. latu jeb 2.9% un eiro izsniegto kredītu atlikums – par 68.0 milj. latu jeb 0.5%.

Stabilizācija finanšu sektorā atspoguļojās banku piesaistīto termiņnoguldījumu kāpumā un noturīgā skaidrās naudas pieprasījumā. Tādējādi aprīlī pieauga gan plašā nauda M3 (par 67.4 milj. latu), gan M2 (par 63.6 milj. latu), lai gan abu rādītāju gada samazinājuma temps turpināja palielināties (attiecīgi līdz 8.2% un 8.1%). Naudas piedāvājuma kāpumu galvenokārt noteica noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikuma pieaugums par 71.6 milj. latu jeb 2.9%, savukārt uz nakti veikto noguldījumu un noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu atlikums saruka tikai attiecīgi par 0.2% un 1.1%. Skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) gada samazinājuma temps aprīlī bija 16.6%.

Gan nefinanšu sabiedrībām, gan mājsaimniecībām palielinot uzkrājumus bankās, aprīlī noguldījumu atlikums pieauga par 1.7%, t.sk. mājsaimniecību noguldījumu atlikums – par 0.9% (mājsaimniecību sektoram tas bija pirmais noguldījumu atlikuma kāpuma mēnesis kopš 2008. gada augusta). Lai gan auga arī latos veikto noguldījumu atlikums, eiro veikto noguldījumu atlikuma kāpums bija straujāks un latos veikto noguldījumu atlikuma īpatsvars samazinājās līdz 46.5%, bet eiro veikto noguldījumu atlikums pieauga līdz 47.0%.

Aprīlī Latvijas banku saistības pret ārvalstu bankām saruka par 106.2 milj. latu (3.6 reizes mazāk nekā martā), t.sk. aizņēmumu atlikums no saistītajām bankām – par 101.7 milj. latu (martā – par 151.6 milj. latu). Pirmo reizi kopš 2008. gada augusta nedaudz (par 8.6 milj. latu) palielinājās nerezidentu nebanku noguldījumu atlikums. Vienlaikus augot ārzemju aktīviem, MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs saruka par 296.1 milj. latu.

Naudas bāze M0 aprīlī palielinājās par 66.9 milj. latu, latu likviditātes samazinājuma ietekmē bankām mēneša beigās mazāk izvietojot naudu noguldījumu iespējās Latvijas Bankā un tādējādi augot pieprasījuma noguldījumu atlikumam centrālajā bankā. Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi aprīlī saruka par 218.7 milj. latu, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem mēneša beigās bija 132.5%. Ārējo rezervju samazinājumu noteica Latvijas Bankas eiro pārdošanas intervences, kā arī valdības ārvalstu valūtas līdzekļu atlikuma sarukums, Latvijai izmantojot daļu ārvalstu aizdevuma. Palielinoša ietekme uz centrālās bankas naudas piedāvājumu bija valūtas mijmaiņas darījumu un bankām izsniegto kredītu atlikuma kāpumam.

Aprīlī starpbanku tirgū uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme un vidējais RIGIBOR kredītiem uz nakti būtiski neatšķīrās no marta vidējā līmeņa (attiecīgi 3.0% un 3.1%). Savukārt 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR turpināja augt (attiecīgi līdz 12.74%, 13.40% un 13.68%).

Būtiski samazinājās nefinanšu sabiedrībām latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme (līdz 9.7%), savukārt mājsaimniecībām latos izsniegto un visām klientu grupām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes mainījās maz. Bija vērojams nefinanšu sabiedrību noguldījumu procentu likmju kāpums, gandrīz nemainoties mājsaimniecību noguldījumu procentu likmēm.

Aprīlī Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra kurss attiecībā pret latu nemainījās, bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas un Japānas jenas kurss pieauga (attiecīgi par 3.6% un 0.4%).

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2009	
	III	IV
MFI¹		
M3	5 872.7	5 940.1
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	74.2	79.9
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	3.2	1.3
M2	5 795.3	5 858.9
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 459.2	2 530.8
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	290.0	286.7
M1	3 046.2	3 041.3
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	726.5	725.6
Noguldījumi uz nakti	2 319.6	2 315.7
Tīrie ārējie aktīvi	-5 139.9	-5 062.6
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	14 368.3	14 252.4
Kredīts valdībai	607.0	715.6
Centrālās valdības noguldījumi	1 418.2	1 362.9
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 289.8	2 248.3
Latvijas Banka		
M0	1 545.3	1 612.2
Skaidrā nauda apgrozībā	833.4	846.6
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	703.1	752.9
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	8.9	12.7
Tīrie ārējie aktīvi	2 355.0	2 136.3
Tīrie iekšējie aktīvi	-809.7	-524.1
Kredīti	-281.3	-221.2
MFI	254.3	275.0
Valdībai (neto)	-535.6	-496.2
Pārējie aktīvi (neto)	-528.4	-302.9
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	3 337.74	3 045.91
Zelts	174.06	168.21
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.52	0.52
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 163.10	2 877.12
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	4 409.36	4 023.82
Zelts	229.95	222.22
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.69	0.68
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	4 178.64	3 800.84

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2009	
	III	IV
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.4	3.0
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	14.1	9.7
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	20.3	20.5
t.sk. mājokļa iegādei	12.1	12.2
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.0	6.1
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.3	6.2
t.sk. mājokļa iegādei	5.5	5.3
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	5.9	6.3
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.8	1.9
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	7.6	7.8
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.9	0.9
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.7	2.2
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.5	0.4
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.1	3.2
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.9	0.9
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	5.0	5.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5320	0.5320
Ls pret GBP	0.7560	0.7830
Ls pret 100 JPY	0.5480	0.5500
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2009	
	III	IV
MFI rezerves	1 087.5	940.3
Nacionālā valūta kasēs	106.8	121.1
Noguldījumi Latvijas Bankā	980.6	819.3
Ārzemju aktīvi	4 549.9	4 734.1
Ārvalstu valūta kasēs	58.9	62.2
Prasības pret MFI	2 481.6	2 690.6
Prasības pret ne-MFI	1 907.8	1 878.6
Pārējie aktīvi	101.5	102.6
Prasības pret centrālo valdību	526.7	641.2
Prasības pret vietējo valdību	80.3	74.5
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	383.0	376.7
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	7 743.9	7 658.7
Prasības pret mājsaimniecībām	6 331.2	6 306.1
Neklasificētie aktīvi	1 131.7	1 062.9
Pamatlīdzekļi	166.3	164.9
Nauda ceļā	22.5	23.2
Pārējie aktīvi	356.0	367.2
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	586.9	507.6
Aktīvi pavisam	21 834.2	21 794.4
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>342.9</i>	<i>331.9</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 152.9	1 162.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	82.6	85.6
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	512.8	494.0
Mājsaimniecību	557.6	582.4
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 187.2	1 208.6
Valsts nefinanšu sabiedrību	172.4	177.6
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	431.7	470.7
Mājsaimniecību	583.1	560.3
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 671.9	2 727.3
Valsts nefinanšu sabiedrību	33.2	35.9
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	912.0	939.7
Mājsaimniecību	1 726.7	1 751.7
Centrālās valdības noguldījumi	882.6	866.7
Vietējās valdības noguldījumi	217.9	202.8
Tranzītfondi	3.5	3.4
Ārzemju pasīvi	12 044.8	11 933.0
Saistības pret MFI	8 464.3	8 358.1
Saistības pret ne-MFI	3 184.2	3 192.8
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	396.3	382.1
Saistības pret Latvijas Banku	254.3	275.0
Emitētie parāda vērtspapīri	168.7	163.5
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	74.2	79.9
Kapitāls un rezerves	1 686.9	1 655.2
Rezidentu	949.0	917.3
Nerezidentu	737.9	737.9
Uzkrājumi parādiem un saistībām	589.1	651.3
Neklasificētie pasīvi	900.2	865.7
Nauda ceļā	87.3	87.7
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	270.1	310.3
Saistības pret rezidentu MFI	542.8	467.7
Pasīvi pavisam	21 834.2	21 794.4
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>342.9</i>	<i>331.9</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).